

jonanomistajaksi... Oikaa siis hyvä ja astukaa ilman pelkoa esiin... Kapteeni kumarsikin hieman — ja huoneessa vallitsi hetken aikaa haudanhiljaisuus... — Oikaa hyvä, oikaa hyvä! — kehoitti kapteeni uudelleen. Mutta nyt ärjähtivät kaikki yhtäaikaan raivokkaasti: — Konna! Reisto! Ulos — Murhauta pian! Mutta älä näyttele enää itseäsi! Antonius näki että jokainen huusi täydessä raivossa. Kapteeni peräytyi ovelle ja huusi kiukkuisesti: — Hyvä! Minä ammutan teidät tänne, odottakaa! — Tuo vain tänne pyövelisi! — Ja mahdollisimman pian!

Eikä yksikään edes epäroinyt, vielä vähemmän seurannut kapteenia. Antonius tarttui päähänsä ja hypähti seisalleen, puhuen tuskallisen epätoivoisesti: — Veljet... Rakkaat toverit... Ei meistä kukaan olekaan syyllinen... Mutta tämä kaikki on liian julmaa, kauheata... Kalkki tuljottivat häneen kuin tylsämmeliset — mutta silloin sosialisti, joka istui Antoniuksen vieressä, alkoi tuljottaa pöydällä olevaa valkeata paperiarkkia, vihdoin hän viittasi siihen ja änkytti käheästi: — Katsokaa... hiikkamuruja... ne putosivat äsken, tuolta... Hän katsahti kattoon, sinne kohdistettiin useita taskulamppuja... — Se on... se on — pieni reikä! — änkytti hän toikkuttomasti; hetken kuluttua huudahti Antonius kauhistuneena: — Reikä — megafoni — vihollisen vakooja! Kuolema ja helvetti — keksintömme on vihollisten hallussa. Niiden vakooja on ollut tuolla yläpuolella ja pakeni poliisin tullessa. — Sinä, sinä ja sinä: nopeasti jälkeen! Se on juuri poistunut! Juoskaa, ampukaa! Elävänä tai kuolleena! — Tulkaa pian! — huusi kuuluis, kua pitelvä palkkasoturi — ja kaikki tunsivat hämmästyksen Marcusen kiikkeen äänen. Brutus ja nuori jättiläinen syöksyivät ulos... — Onko tämä ollut ilveilyä...? — kuului hetken kuluttua soinnuton ääni. — Ei ilveilyä, veli — vaan hirmuista murhenäytelmää, jossa miljoonien elämä on kysymyksessä! Mikään ihminen ei ole liian kallis, jos vielä voi ehkäistä edes osan uhkaavasta tuhosta. — Sentähden uskalsin tehdä tämän. — Antonius selitti vielä muutamain sanojen menettelynsä ja miten tämä näyttelijä oli hänen pyynnöstään avustanut, mutta tietämättä enempää asiasta, sekä kysyi lopuksi, hyväksyivätkö toverit menettelynsä...? — Minä puolestani kiitan sinua kaikesta sydämestäni! — huudahti Lucas kyyneleet silmissä. — Sillä mitenkä muuten olisimme saaneet totuuden ilmi? Tosin me jouduimme katsomaan kuolemaa hetkisen, mutta täytyyhän meidän olla valmiita siihen koska tahansa! Eikä kuolemantuska ole mitään sen kirvelevän tuskan rinnalla, kun epäilee, että joku meistä — meistä olisi pettänyt toverina. Minun ainakin olisi lopulta täytynyt ampua itseni... — Kaikki mitä sinä teet on oikein! — huudahti Julius tulleesti. — Etkö sinäkään ole vihainen... veljaurukka? kysyi Antonius värisävällä äänellä. — En, en! Kuinka voit seilaista ajattelakaa! — vakuutti Julius yhä

innokkaammin. Ja kaikkialta kuului sydämmellisiä vakuutteluita: — Oikein sinä teit, veli! — En minäkään olisi voinut toisin tehdä! — Ei kukaan! — Mutta se on omituisinta ettei yksikään huomannut Marcusen poissaoloa! huomautti Lucas ihmetellen. — Tuollainen tilanne on siksi kamalaa, ettei ihminen kykene huomaamaan pikkusaioita. — puhui toveri B. — Ja kun hän vasta yhden kerran on ollut seurassamme on tämä yhä ymmärrettävämpää... — Rakkaat veljet! Tuo onnettomuus kasvaa yhä, se on muuttunut satakertaiseksi... Meidän täytyy, koettaa estää sitä jotenkin... Jospa he nyt saisivat kiinni vakoojat... Kuului askeleita ja takaa-ajajat tulivat hengästyneinä Marcus irroitti kuukruiskun olkapäältään ja alkoi pyyhkiä kasvojaan, joilta hiki suorastaan virtasi... — Mitä... mitenkä käyti? — Näittekö heidät...? — Saltteko kiinni? Sekaisina satelivat kysymykset, Brutus kohotti kättään ja sitten puhui hengästyneenä: — Me juoksimme kun henkemme edestä nähdessämme kauempana erään miehen juoksevan pakoon, Marcus alkoi ampua, mutta juuri silloin pääsi se kadunkulman taakse. Me paransimme vauhtia, mutta kadunkulmaan saapuessamme ei enää näkynyt mitään — auton moottorin etenevä jyrinä vain kuului... — Voisimmeko vielä saada varasteita takaisin, jos ilmoittaisimme hallitukselle, että se panisi toimeen ankaran tarkastuksen rajalla...? — Ei puhettakaan! — huudahti Antonius. — Tietysti täällä viime yönä oli lentokone valmiina, joka heti kiidätti saaliin varmaan turvaan. Huomennaamulla on siis yhden mentävä ilmoittamaan naapurimaan liittolaisille ja sosialisteille, että he koettaisivat kaikki keinoin estää sotaa... — Mutta elleivät he voi estää...? kysyi joku kuiskaten.

Antonius katsahti toikkuttomasti ympärilleen, ja Marcusen valtsi syvä sääl: noissa mustissa silmissä oli samantainen katse kuin haavoittuneen, joka voimattomana viruu kentällä, katsellen, miten mahtava tykkien osasto jynisevänä, sekavana pyörteenä syöksyy häntä kohti... Antonius — joka oli aina ollut niin voimakas! — Ei — sitä ei uskalla ajatella! — kuiskasi hän tukehtuneesti ja hän nojautui pöytänsä peittäen käsillään kasvonsa. Kukaan ei pitkään aikaan puhunut mitään: tuo äänettämyys tuntui hirvittävältä — sekin tuntui syyttävän häntä... Hän sulki silmänsä, mutta hän näkee entistä kauheampia näkyjä... Miten vihollinen tulee pimeänä yönä ja alkaa hävityksensä; ihmiset heräivät hirvittäviin räjähdyskseen, leimahduksiin, räiskeeseen... Kohiseva tuli... Antonius vavahdi kuullessaan viereltään toveri B:n lujan, vakuuttavan äänen: — Kyllä he estävät, minä luotan sittenkin siihen!

Salaliittolaisista tuntui tuo yö ensin kamalalta painajaisunelta — se oli liian kauhea oljakkseen totta! Onko mahdollista, että he olivat pitäneet käsissään mahtavaa voimaa, jonka avulla he olisivat voineet lopettaa ihmiskunnan suurimman onnettomuuden — sodan? Ja sitten tämä voima yhtäkkiä muuttuu maail-

man hirvittävimmäksi sota-aseeksi — heidän onnetonta, näännytettyä kansaansa vastaan. Ja heidän täytyy voimattomina odottaa, milloin hävitys alkaa... Antonius ei voinut nukkua moneen vuorokauteen vähääkään. Jos hän hetkeksikään sulki silmänsä, oli hän kulevinaan kauhistavan räjähdysten ja hän hypähti vuoteeltaan väristen ja vavahdellen kuin kouristuskohtauksessa.

Neljän päivän kuluttua hän vihdoinkin meni lääkäriin, ja tämä määräsi vuoteeseen joksikin päyksi ja käski ottaa eräitä unilääkkeitä. Vasta näiden avulla hän voi hiukan nukkua. Myöskin Marcus oli kuin huumautunut. Onneksi oli hänellä kuitenkin tarmoa työhön. Hän meni Antoniuksen luokse; he kirjoittivat yhdessä julistuksen, jossa vain muutamalla sanalla kehoitettiin kaikkia armeijan keskuudessa olevia agitaattoreita poistamaan kaiken voimansa — sekä toimitti nämä heidän salaisella tavallaan perille. Hän kävi toveri B:n luona, ja tämä lähti sosialistien puolehallinnolle ilmoittamaan sodanvarusta ja varustautumaan sitä vastaan. Ja kun hän sai kuulla että eräs Antoniuksen apulainen, joka viime sodassa oli menettänyt kuulonsa ja puhekykynsä, yhtämittaan valmisteli notta pelottavia palloja Antoniuksen alkuvalmistuksen jälkeen, alkoi hän kuumeisella kiireellä asetella keksintönsä käytäntöön. Hän oli luvannut mennä Julian luokse, mutta nyt hän tällekin ilmoitti kirjeellisesti, ettei hän ehdi tulla. Kahten tuskallisen viikon kuluttua julistettiin yleinen liikekannallepano. Ja vasta nyt huomasi Marcus, että sitä oli saattanut osittain kirehtiä sekin, että hän Juliuksen avulla oli saanut näkymätoimaksi jo kymmenen lentokonetta. Mutta nyt voi edes hiukan puolustautua. Eräs salaliiton pääkomiteaan kuuluva sähkölennätinvirkamies toi Antoniukselle tukuttain langattoman lennättimen kautta tulleita salamerkki-sanomia, joista kävi ilmi, että miltei kaikilla oli sotilaiden enemmistö päättänyt, etteivät mene sotaan. Luotettavien aseihin kutsuttujen kanssa oli jo etukäteen tehty määrätty sopimus menettelytavasta... Ja huhut sodanjulistuksesta muuttuivat yhä varmemmiksi... Silloin sattui jotakin tavatonta — joka alkoi kiidättää tapauksia eteenpäin myrskyn vauhdilla. Ja kun se kerran pääsi alkuun, tuntuivat yksityiset ihmiset joissa tapahtumissa pieniltä ja mitättömiltä kuin kulvat lehdet raivoavan pyörremyrskyn kynnissä... —

KAPINA.

Eräässä läheisessä pikkukaupungissa sattui seuraava tapaus. Koko pataljoona seisoi kasarmien avaralla pihalla. Iltahuuto oli juuri päättynyt. Pataljoonan varsinainen päällikkö oli sairastunut ja hänen tilalleen oli tilapäisesti määrätty eräs vanhempi kapteeni. Tämä oli alvan huumautunut ihosta ja ylpeydestä hän ei ollut voinut kohota yhtä nopeasti kuin toverinsa, ja nyt aavistaessaan sodan syytyvän luuli hän jollakin erikoisella teolla pääsevänsä esmiestensä suosioon — ja tänään hän oli keksinyt tuollaisen teon, valmistautunut siihen: sotilaitten innostuksen kottomattamiseen! Kun siis tavannut toimitus oli päättynyt, rykäisi hän arvokkaasti — ja liian hiljaisuudessa kajahti

harvinaisen kova, hiukan rämisövä ääni — ikäänkuin vanha, ruostunut sotatorvi: — Sotilaat!

Hän piti pienen paussin ja sitten alkoi röyhkeän juhlallisesti selittää, miksi erinomainen kunnia lankeaa pataljoonan osaksi, kun sekin saa hyökätä vihollisen kimppuun ja kostaa viime maailmansodan tähden. Hänen silmänsä alkoivat kiillua, ja samalla muuttui hänen puheensa yhä verisemmäksi; hän miltei huumautui kuvaillessaan, miten kurjat viholliset murskataan mäsäksi, hajotetaan kuin aikanat tuuleen! Lopuksi hän huusi halloissaan: — Kum sota jälleen saattaa kunniamme välkkymään ja loistamaan kirkkaana kuin aurinko — niin nyt huudamme kolminkertaisen hurraa-huudon sodalle! Hurraa!!

Hän oli jo edeltäpäin nauttinut siitä, miten mahtava huuto kajahtaa kasarmien seinästä toiseen — ja nyt hän kuuli vain oman äänensä, muuttaman luutnantin ja alipuseerin säestämänä; mutta miehistö oli äänetön... — Mitä, mitä tämä on? Miksi ette huuda, kun käsen? Huutakaa, minun jälessäni! Hurraa!

Ei nytäkään! Kapteeni oli kuvitellut, miten esikunnalle mence raportti, kuvaus siitä mahtavasta sotaluonosta, jonka hän herätti pataljoonassa... Ja nyt...? Hiki nousi hänen päähänsä ja hän ärjyi aivankuin hurjistuneena: — Mitä tämä merkitsee? Uhmaatko te minun käskyjäni? Vastatkaa lurjukset!

— Ei se kuulu palvelukseen! — kuului joskakin sivustapäin hillitty ääni.

Kapteeni marssi sinne juhlallisena ja ankrana kuin vihastunut kuningas, ja seinät kajahtellivat hänen huudoistaan: — Kuka huusi? Ilmoittakaa heti, kuka huusi! Minä käsen teitä lurjukset! Te olette täällä totellaksenne minun käskyjäni!

Silloin kuului kaikkialta vihastunutta, matalaa murinaa, mutta siitä ei eroittanut kuin muutamien sanan. Kapteeni joutui miltei suunniltaan. Nuo olivat ensin kokonaan pilanneet hänen hyvän suunnitelmansa — ja nyt vielä tuo... — Roistot! — karjui hän vimmoissaan. — Kuka huusi? Sanokaa se — muuten näytän teille! Ja sanokaa, miksi ette hurraanneet sodalle? Vastatkaa!

Kojmannen komppanian ensi rivissä seisoi eräs laih sotilas. Hän vihasi kapteenia niinkuin muutkin, mutta nyt hänen silmänsä alvan hehkuivat vihasta: kapteeni oli tänään taas juokuttanut häntä pari tuntia kasarmien pihalla, ja epämielisyys saapas oli kalvanut hänen toisen jalkansa verille... Hän ei voinut enää hillitä itseään, vaan huudahti kihtyneenä: — Huutakaa itse! Me emme lähde teidän sotaanne!

Sotilas huusi sillä kerralla yksin, ja kapteenin terävä katse merkitsi miehen salamannopeasti — aivankuin taltava ampuja, joka silmänräpäyksessä lähettää tappavan kuulun otuksen ruumiiseen... Mutta hän koetti saada useampia. Hän oli siis kääntynyt nään toisaalle ja huusi pilkallisesti: — Se on kyllä häpeällistä, että meidän pataljoonassa on yksi pelkuri — tai isänmaanpetturi. Jumalan kiitos, että tulee sota — siellä nuo taudit paranevat nopeasti! Esimerkiksi juoksuhautojen kuularuiskutus on hyvin parantavaa: tulee hiljaiseksi, pelkuruus katoaa ja lopulta tuollainen oikein syleilee isänmaata... —

— Kukaan ei pitkään aikaan puhunut mitään: tuo äänettämyys tuntui hirvittävältä — sekin tuntui syyttävän häntä... Hän sulki silmänsä, mutta hän näkee entistä kauheampia näkyjä... Miten vihollinen tulee pimeänä yönä ja alkaa hävityksensä; ihmiset heräivät hirvittäviin räjähdyskseen, leimahduksiin, räiskeeseen... Kohiseva tuli... Antonius vavahdi kuullessaan viereltään toveri B:n lujan, vakuuttavan äänen: — Kyllä he estävät, minä luotan sittenkin siihen!